ՀԻՄՆԱՎՈՐՈՒՄ

«Զինվորական ծառայության և զինծառայողի կարգավիճակի մասին»օրենքում փոփոխություններ կատարելու մասին» և «Զինվորական ծառայության և զինծառայողի կարգավիճակի մասին» օրենքում լրացումներ և փոփոխություն կատարելու մասին» 2024 թվականի հունվարի 16-Ի ՀՕ-23-Ն օրենքում փոփոխություն կատարելու մասին» «Պետական տուրքի մասին» Հայաստանի Հանրապետության օրենքում փոփոխություն և լրացում կատարելու մասին» և «Հայաստանի Հանրապետության քրեական օրենսգրքում լրացում կատարելու մասին» օրենքների նախագծերի փաթեթի ընդունման

1. Իրավական ակտի ընդունման անհրաժեշտությունը

Օրենքների նախագծերի փաթեթի ընդունումը պայմանավորված է պարտադիր զինվարական ծառայության գրավչությունը բարձրացնելու, որևէ ճանապարհով ծառայությունից խուսափելը դժվարացնելու, ինչպես նաև զորակոչվողների թիվը մեծացնելու անհրաժեշտությամբ:

2. Ընթացիկ իրավիճակը և խնդիրները

Վերլուծելով վերջին 10 տարիների պարտադիր զինվորական ծառայության զորակոչերի ընթացքում զորակոչի հրավիրված, զորակոչի ներկայացած, զորակոչից տարկետում ստացած, զորակոչից ազատված և պարտադիր զինվորական ծառայության զորակոչված քաղաքացիների թվերը, պարզ է դառնում, որ վերջնարդյունքում հրավիրվածների միայն 30-ից 40 տոկոսն է զորակոչվում ծառայության: Պարտադիր զինվորական ծառայության ժամկետը մեր երկրում 24 ամիս է, մինչդեռ հարևան Վրաստանում 6-ից 11 ամիս է, Թուրքիայում 6 ամիս, Ադրբեջանում՝ 18 ամիս: Ծառայության ժամկետի երկար լինելը ծառայության գրավչության վրա ազդող հիմնական գործոններից է:

Ծառայության ժամկետի երկար լինելով, ինչպես նաև տարածաշրջանային անվտանգային միջավայրով և մի շարք այլ գործոններով պայմանավորված, մեծ թվով քաղաքացիներ խուսափում են պարտադիր զինվորական ծառայությունից մի շարք ճանապարհներով՝

- մինչև 18 տարին լրանալը հրաժարվում են ՀՀ քաղաքացիությունից (2020-ից 2024 թվականների ընթացքում, արական սեռի մինչև 18 տարեկան **8.721 ՀՀ քաղաքացի հրաժարվել է քաղաքացիությունից**),
- մեկնում են ՀՀ-ից բուժման, ուսման կամ այլ պատրվակով և մինչև 27 կամ 37 տարին լրանալը չեն վերադառնում (2010-ից 2024 թվականների ընթացքում ՀՀ քրեական օրենսգրքի 461-րդ հոդվածով (նախկին 327-րդ) հարուցված քրեական գործերից **2.494-ը կարճվել են** քրեական պատասխանատվության ենթարկելու **վաղեմության ժամկետն անցնելու հիմքով**),
- ծառայությունից ազատվելու համար զինվորական ծառայության հետ անհամատեղելի հիվանդությունների թղթեր են պատրաստում: Պարտադիր զինվորական ծառայությունից տարկետում ստացածների և

ծառայությունից ազատվածների թվի ավելի քան **80 տոկոսն** են կազմում **առողջական խնդիրներով պայմանավորված** ազատվածներն ու տարկետում ստացածները:

3. Կարգավորման նպատակը և բնույթը

Օրենսդրական նախաձեռնության և կից առաջարկվող կառավարության որոշումներում փոփոխություններ կատարելու նպատակն է մեծացնել պարտադիր զինվորական ծառայության զորակոչվողների թիվը, բարձրացնել պարտադիր զինվորական ծառայության գրավչությունը, կանգնեցնել արտագաղթը, կանխել մեծ թվով արական սեռի քաղաքացիների ՀՀ քաղաքացիությունից հրաժարվելու դեպքերը, կանխել մեծ թվով արական սեռի քաղաքացիների մինչև 37 տարին լրանալը հետախուզման մեջ մնալը, քրեականացնելով նվազագույնի հասցնել պարտադիր զինվորական ծառայությունից խուսափելու նպատակով փորձաքննությունից հրաժարվելու դեպքերը: Ստորև հակիրճ խստացնող և խրախուսող կարգավորումները.

Խստացնող կարգավորումներ.

1. Ներկայիս կառավարության որոշումներում կատարել փոփոխություններ և որոշ առողջական խնդիրների դեպքում զորակոչել **սահմանափակումով պարտադիր զինվորական ծառայության**:
2. Ժամկետային զինվորական ծառայության սահմանային տարիքը **27-ից դարձնել 37 տարի**:
3. Մինչև 18 տարեկան արական սեռի քաղաքացիների համար Հայաստանի Հանրապետության **քաղաքացիությունը փոխելու համար բազային տուրքը դարձնել 15.000.000 դրամ**: Սա այն գումարն է, որը 27 տարին լրացած և պարտադիր զինվորական ծառայությունից խուսափած ՀՀ քաղաքացիները կարող են վճարել և ազատվել քրեական պատասխանատվությունից:
4. **Քրեականացել** Քրեական օրենսգրքի 461-րդ (Պարտադիր զինվորական կամ այլընտրանքային ծառայությունից կամ զորահավաքային զորակոչից խուսափելը) հոդվածի կամ 462-րդ (Վարժական հավաքից խուսափելը) հոդվածի հատկանիշներով քննվող քրեական վարույթի շրջանակում նշանակված **փորձաքննության ենթարկվելուց հրաժարվելը** կամ խուսափելը կամ հետազոտման համար նմուշ տալուց հրաժարվելը կամ խուսափելը:

Խրախուսող կարգավորումներ.

1. Սույն օրենսդրական փոփոխությունների արդյունքում գոյացող լրացուցիչ ֆինանսական միջոցների մի մասն ուղղել պարտադիր զինվորական ծառայություն անցնող շարքային կազմի զինծառայողների (ներառյալ՝ ծառայության ընթացքում կրտսեր ենթասպայական կազմի զինվորական կոչում ստացած և պայմանագրային զինվորական ծառայություն անցնելու մասին պայմանագիր չկնքած զինծառայողների) **դրամական ապահովության չափերի բարձրացմանը**: Ներկայումս շարքային զինվորական կոչում ունեցող ժամկետային զինծառայողները ստանում են ամսական 3400 ՀՀ դրամ դրամական ապահովություն:
2. **Կրճատված ժամկետով զինվորական ծառայության հնարավորություն տալ** նաև 18 տարեկաններին: Գործող օրենսդրությամբ նման հնարավորություն ունեն 27 տարին լրացած և Օրենքի կամ 2021 թվականի

հունվարի 1-ին ուժը կորցրած «Զինապարտության մասին» Հայաստանի Հանրապետության օրենքի կամ «Այլընտրանքային ծառայության մասին» Հայաստանի Հանրապետության օրենքի (այսուհետ բոլորը միասին՝ օրենքներ) պահանջների խախտմամբ շարքային կազմի պարտադիր զինվորական կամ այլընտրանքային ծառայություն չանցած արական սեռի քաղաքացիները՝ մինչև 37 տարին լրանալը, իսկ պահեստազորի սպայական կազմի պարտադիր զինվորական ծառայություն չանցած արական սեռի քաղաքացիները՝ մինչև 45 տարին լրանալը:

3. **Խրախուսել արական սեռի անձանց ստանալ ՀՀ քաղաքացիություն** մինչև պարտադիր զինվորական ծառայության սահմանային տարիքի լրանալը՝ տալով հնարավորություն ծառայել կրճատված ժամկետով կամ ծառայություն անցնելու փոխարեն Հայաստանի Հանրապետության պետական բյուջե վճարել սահմանված չափով գումար: Գործող կարգավորումներով շարքային կազմի պարտադիր զինվորական ծառայության զորակոչի ենթակա են օրենքով սահմանված կարգով Հայաստանի Հանրապետության քաղաքացիություն ստացած եւ մինչեւ Հայաստանի Հանրապետության քաղաքացիություն ստանալը 12 ամսից պակաս ժամկետով այլ պետությունում զինվորական կամ 18 ամսից պակաս ժամկետով այլընտրանքային ծառայություն անցած կամ այդպիսի ծառայություն չանցած մինչեւ 37 տարեկան արական սեռի քաղաքացիները: Այս կարգավորումով պայմանավորված, ՀՀ քաղաքացիություն ստանալու համար ծառայությունից ազատման հիմքեր չունեն արական սեռի անձինք դիմում են միայն 27 տարին լրանալուց հետո: